

DARIUSZ BOBAK, JAROSŁAW BRONOWICKI

STANOWISKO KULTURY PUCHARÓW LEJOWATYCH SAMBOROWICZKI 5, GM. PRZEWORNO

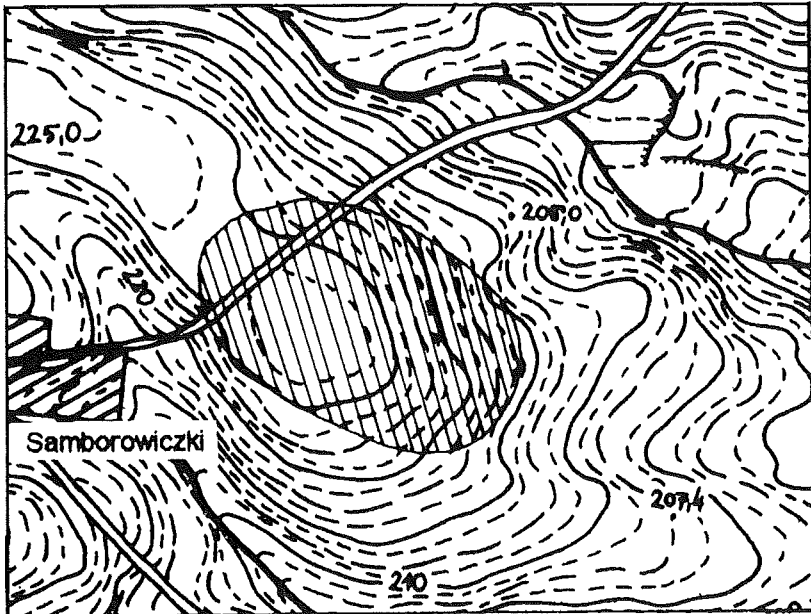
Stanowisko nr 5 w Samborowiczkach zostało odkryte w roku 1991 przez ekipę w składzie: mgr Anna Kowalska, mgr Lidia Wiśniewska i mgr Artur Boguszewicz (ówczesny Inspektor ds. Zabytków Archeologicznych w PSOZ Oddział Wałbrzych) w czasie inspekcji robót ziemnych prowadzonych w tej miejscowości. Dotychczas stanowisko nie było znane.

Zebrano wtedy stosunkowo liczny materiał ceramiczny oraz krzemienisty, wskazujący na istnienie w tym miejscu osady ludności kultury pucharów lejowatych. Do najbardziej interesujących zabytków w tym zbiorze należy drapacz wykonany z importowanego krzemienia świeciechowskiego (uprzejmie informację autorów odkrycia).

W związku z tym wiosną oraz jesienią 1995 r. przeprowadzono systematyczne badania powierzchniowe, mające na celu określenie zasięgu występowania zabytków oraz uzyskania reprezentatywnego materiału archeologicznego, pozwalającego na dokonanie precyzyjnej klasyfikacji kulturowej i chronologicznej stanowiska.

Stanowisko Samborowiczki 5 znajduje się we wschodniej części Wzgórz Strzelińskich. Zajmuje ono wierzchołkową oraz północno-wschodnie stoki wybitnego, górującego nad okolicą wyniesienia (227 m n.p.m.), ograniczonego od północy i południa dolinkami niewielkich cieków, stanowiących lewe dopływy rzeki Krynki. Stanowisko położone jest 350 m na wschód od skrzyżowania dróg Samborowiczki-Krzywina i Samborowiczki-Przeworno (ryc. 1). Maksymalny obszar występowania materiału zabytkowego obejmuje ok. 7-8 ha, przy czym największe jego zagęszczenie stwierdzono ok. 80 m na południowy wschód od szosy Samborowiczki-Krzywina.

Stwierdzono postępujące niszczenie stanowiska, powodowane zarówno przez czynniki naturalne, jak i antropogeniczne (głęboka orka). W centralnej części stanowiska na powierzchni występują zaciemnienia, będące najprawdopodobniej śladami obiektów; na ich powierzchni występuje szczególnie bogaty materiał zabytkowy.

Ryc. 1. Położenie stanowiska Samborowiczki 5

CERAMIKA

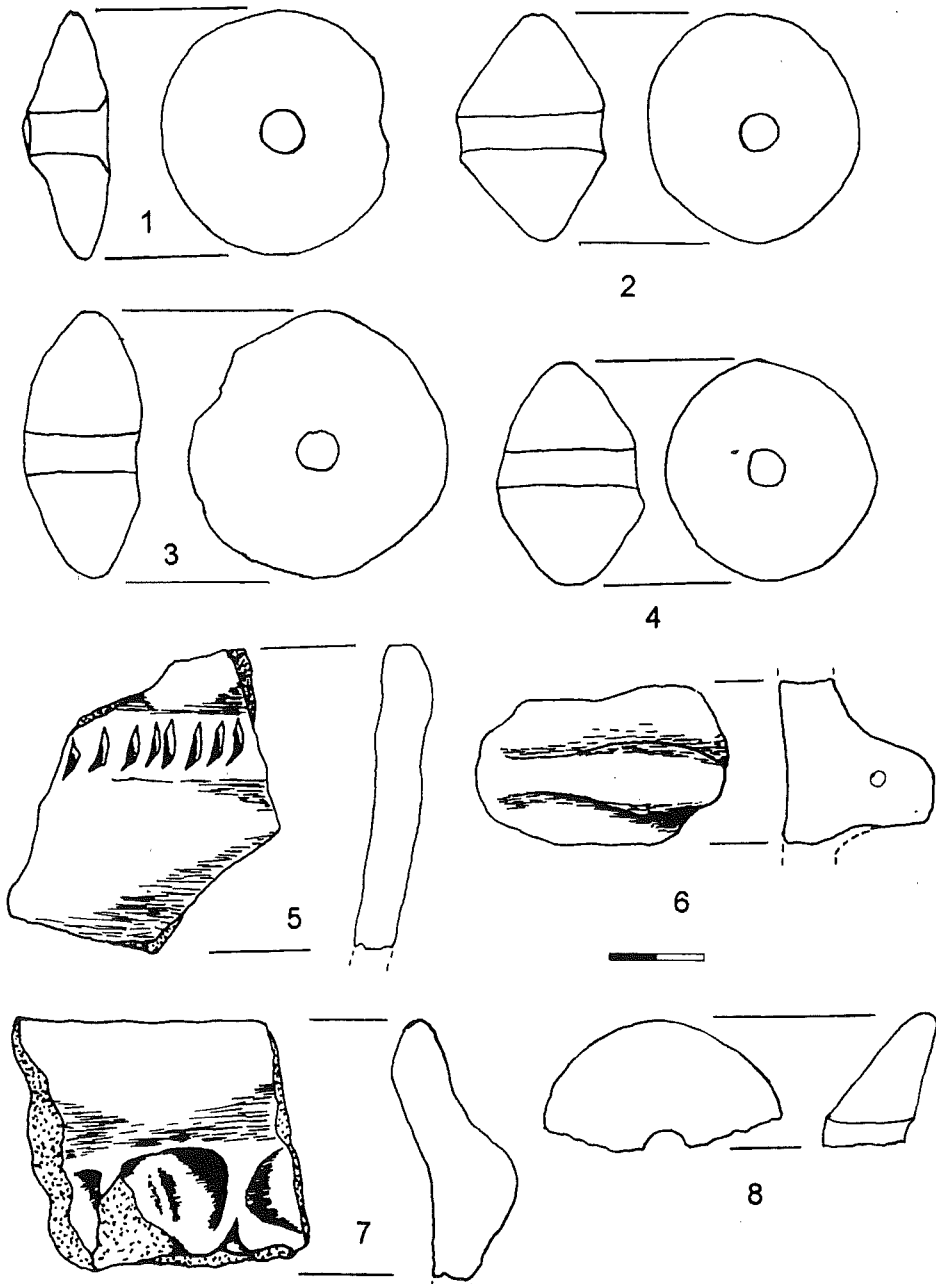
Z powierzchni stanowiska zebrano łącznie 97 fragmentów naczyń: 11 fragmentów partii przywylewowych, 8 fragmentów części przydennych oraz 78 innych, bliżej nie określonych ułamków. Z tej liczby ze względu na charakterystyczne cechy technologiczne i typologiczne 93 fragmenty można określić jako należące do kultury pucharów lejowatych; pozostałe 4 fragmenty ogólnie datować można na pradziej. Ze względu na znaczne rozdrobnienie materiału niewiele można powiedzieć na temat form naczyń. Jak się wydaje, ich zestaw nie odbiega od standardowych inwentarzy tej kultury na lessach dolnośląskich. Z zachowanych fragmentów udało się odtworzyć następujące formy:

- flaszę z kryzą: 1 fragment wylewu;
- amforę z szerokimi, poziomo przekłutymi uszkami umieszczonymi na załomie brzuśca (ryc. 2: 6);
- puchary lejowate: 2 przywylewowe fragmenty zdobione lekko ukośnymi nacięciami (ryc. 2: 5), niektóre inne fragmenty wylewów;
- naczynie jajowate (?): fragment z ornamentem palcowym, arkadowym, umieszczonym pod krawędzią wylewu (ryc. 2: 7).

Oprócz fragmentów ceramiki naczyniowej ze stanowiska pozyskano 8 przęślików. Wśród nich wyróżniono 3 odmiany:

- przęśliki o soczewkowatym przekroju: 5 okazów (ryc. 2: 1, 3, 4), w tym 1 z dodatkowym profilowaniem wokół otworu;

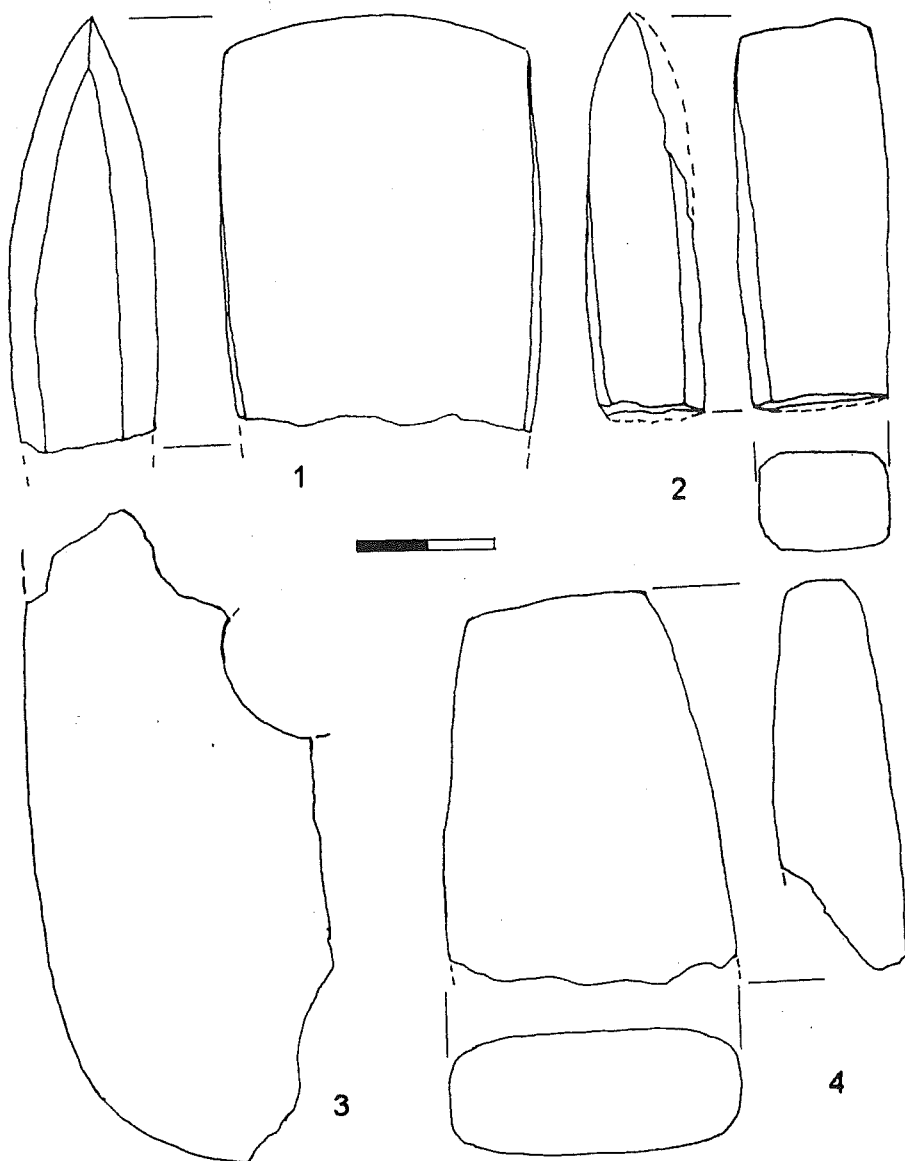
- prześliki dwustożkowe: 1 okaz (ryc. 2: 2);
 — prześliki wklęsło-wypukłe: 2 fragmenty (ryc. 2: 8).

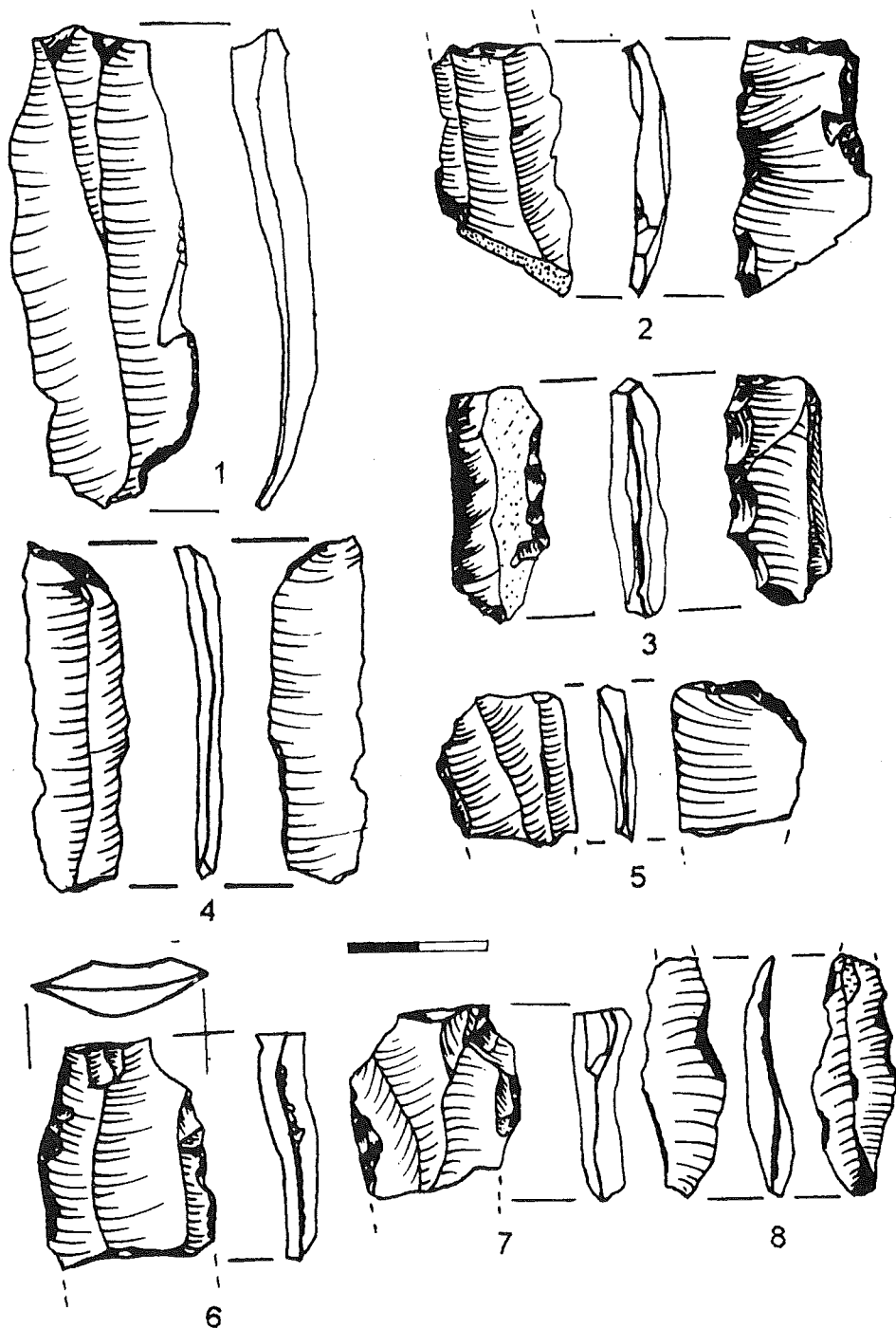
Ryc. 2. Samborowiczki, stan. 5. Ceramika

WYROBY KAMIENNE

Narzędzia kamienne reprezentowane są przez 4 egzemplarze:
 — fragment serpentynitowego topora z zaokrąglonym obuchem (ryc. 3: 2);
 — dłuto kamienne z uszkodzonym, wtórnie naprawianym ostrzem i nieznacznie uszkodzonym obuchem (ryc. 3: 3);

Ryc. 3. Samborowiczki, stan 5. Wyroby kamienne

Ryc. 4. Samborowiczki, stan. 5. Wyroby krzemienne

— fragment czworościennej siekiery należącej do typu ze ścienionym obuchem (ryc. 3: 1);

— siekię, prawdopodobnie należąca do typu ze ścienionym obuchem, wykonaną z aplitu granitowego (ryc. 3: 4). Okaz odznacza się wielopłaszczyznowym rozczłonkowaniem powierzchni szerszych ścianek.

WYROBY KRZEMIENNE

Znaleziono 46 okazów, w tym:

— 5 sztuk rdzeni i fragmentów rdzeni: 2 łuszczyce dwubiegunowe, w tym 1 z jednym biegunem ściankowym, 2 amorficzne rdzenie odlupkowe oraz 1 fragment nie określonego rdzenia;

— 5 nie określonych okruchów z niewątpliwymi śladami obróbki;

— półsurowiec i odpady: 18 odlupków i fragmentów odlupków, 5 fragmentów wiórów;

— 13 sztuk narzędzi: narzędzie zębate, 5 fragmentów wiórowców, w tym 4 przypiętkowe i 1 wierzchołkowy (ryc. 4: 2, 6, 7), 2 sierpaki w formie zdwojonych półtylczaków (ryc. 4: 4), narzędzie nożowate z dwustronnym retuszem krawędzi, 3 retuszowane wióry, w tym jeden fragment (ryc. 4: 1, 5, 8), 2 fragmenty nie określonych narzędzi (ryc. 4: 3).

Większość wyrobów wykonana jest z narzutowego krzemienia bałtyckiego, jedynie jedno narzędzie (ryc. 4: 3) zostało wykonane z importowanego krzemienia świciechowskiego.

Odkryte w obrębie stanowiska materiały w ogromnej większości są reprezentatywne dla neolitycznej kultury pucharów lejowatych. Zaledwie 4 fragmenty ceramiki wiążą się, być może, z innym, trudnym w tej chwili do uściślenia, epizodem zasiedlania stanowiska.